

۱-۱ سرعت v ی امواج صوتی در هوا تابع فشار P ی جو و چگالی ρ ی هواست . با به کارگیری روش آنالیز ابعادی ، عبارتی برای v بر حسب P و ρ پیدا کنید .

جواب:

سرعت v را به صورت تابعی از P و ρ می نویسیم:

$$v = f(P, \rho) \Rightarrow v = P^m \rho^n$$

با استفاده از روش آنالیز ابعادی داریم:

$$LT^{-1} = (ML^{-1}T^{-2})^m (ML^{-3})^n \Rightarrow LT^{-1} = M^{m+n} L^{-m-3n} T^{-2m}$$

با توجه به ضرایب دو طرف معادله آن گاه به روابط زیر می رسیم:

$$\begin{cases} m+n=0 \\ -m-3n=1 \Rightarrow n=-\frac{1}{2} \\ -2m=-1 \Rightarrow m=\frac{1}{2} \end{cases}$$

بنابراین سرعت امواج صوتی متناسب با مجذور نسبت P به ρ است. پس،

$$v \propto \sqrt{P/\rho}$$

۲-۱ سرعت v ی امواج در یک تار مرتعش تابع تنش T در نخ و جرم واحد طول نخ ، λ ، است . با استفاده از روش آنالیز ابعادی عبارتی برای v پیدا کنید .

جواب:

مانند روش مسئله قبل، اگر سرعت v تابعی از T و λ باشد، در این صورت:

$$v = f(T, \lambda) \Rightarrow v = T^m \lambda^n$$

$$LT^{-1} = (MLT^{-2})^m (ML^{-1})^n \Rightarrow LT^{-1} = M^{m+n} L^{m-n} T^{-2m}$$

با توجه به ضرایب دو طرف معادله آن گاه به روابط زیر می رسیم:

$$\begin{cases} m+n=0 \\ -m-n=1 \Rightarrow n=-\frac{1}{2} \\ -2m=-1 \Rightarrow m=\frac{1}{2} \end{cases}$$

بنابراین سرعت امواج صوتی متناسب با مجذور نسبت P به ρ است. پس،

$$v \propto \sqrt{T/\lambda}$$

۱-۳ زمان تناوب T یک سیاره دور خورشید به جرم M با عبارت $T^2 = 4\pi^2 a^3 / MG$ داده شده

است، که a شعاع مدار دایره‌ای سیاره است.

الف- یکاهای G در SI چیست؟

ب- عبارت قبلی را با استفاده از روش ابعادی، یعنی، با فرض $T = T(a, M, G)$ پیدا

کنید.

جواب:

الف- با استفاده از روش آنالیز ابعادی داریم:

$$T^2 = 4\pi^2 a^3 / MG \Rightarrow G = 4\pi^2 a^3 / MT^2$$

$$[G] = L^3 / MT^2 = L^3 M^{-1} T^{-2}$$

ب- طبق فرض مسئله T تابعی از a ، M و G است، پس:

$$T = T(a, M, G) \Rightarrow T = a^m M^n G^l \Rightarrow T = L^m M^n (L^3 M^{-1} T^{-2})^l$$

با توجه به ضرایب دو طرف معادله آنگاه به روابط زیر می‌رسیم:

$$\begin{cases} m+3l=0 \Rightarrow m=-\frac{3}{2}l \\ n-l=0 \Rightarrow n=l \\ -2l=1 \Rightarrow l=-\frac{1}{2} \end{cases}$$

بنابراین،

$$T \propto \sqrt{a^3 / MG}$$